

Κύπρος: Η Ιρλανδία της Μεσογείου

Λέγεται ότι η πτώχευση της Κύπρου οφείλεται στις επενδύσεις των τραπεζών της στο ελληνικό δημόσιο χρέος, του οποίου η καθίζηση (ιδίως με το PSI των αρχών του 2012) ήταν η αρχή του μεγάλου κακού. Δεν είναι όμως έτσι. Αν και, προφανώς, το κυπριακό τραπεζικό σύστημα κλονίστηκε από το κούρεμα των ομολόγων του ελληνικού δημοσίου, τα αίτια των δεινών που βιώνει σήμερα η Κύπρος πρέπει να αναζητηθούν αλλού. Και, συγκεκριμένα, πρέπει να αναζητηθούν επί κυπριακού εδάφους.

Το 2011, σύμφωνα με επίσημα κυπριακά στοιχεία, από τους 862 χιλιάδες κατοίκους της Κυπριακής Δημοκρατίας οι 434.236 συγκαταλέγονταν στο ενεργό εργατικό δυναμικό (δηλαδή είτε εργάζονταν είτε έψαχναν για δουλειά) και μόνον 33.951 ήταν οι άνεργοι. Τρεις μήνες μετά, τον Μάρτιο του 2012, ο αριθμός των ανέργων είχε ήδη αυξηθεί κατά το ήμισυ στους 48.166, δηλαδή η ανεργία είχε τριπλασθεί στο 11,1%, από εκεί που πριν μερικά χρόνια κυμαινόταν κάτω του 4%. Είναι κάτι παραπάνω από προφανές ότι μια τέτοια αύξηση δεν οφειλόταν στο PSI που χτήπησε τις τράπεζες λίγο αργότερα. Τα αίτια της Κρίσης ήταν άλλα.

Τι συνέβη λοιπόν; Αν αναλύσουμε τα στατιστικά στοιχεία ως προς την κατανομή της αυξημένης ανεργίας μεταξύ οικονομικών κλάδων, παρατηρούμε αμέσως ότι η μεγαλύτερη αύξηση προέκυψε στον κλάδο της οικοδομής, όπου η απασχόληση μειώθηκε κατά 12,5% την περίοδο 2009 με 2011. Αν επί πλέον ρίξουμε μια ματιά στον ρυθμό ανάπτυξης της οικοδομής στην Κύπρο από τότε που η χώρα εισήλθε στην Ευρωζώνη, θα παρατηρήσουμε ρυθμούς αντίστοιχους με εκείνους της φούσκας στην αγορά ακινήτων της Ιρλανδίας, την περίοδο 2002-2008. Είναι ξεκάθαρο ότι, όπως και στην Ιρλανδία, η οικονομική άνθηση του νησιού οφειλόταν, ως επί το πλείστον, στην εισρροή κεφαλαίων στην αγορά ακινήτων.

Αυτή η εισρροή είχε δύο αποτελέσματα: Πρώτον, εργαζόμενοι και επιχειρηματίες του κλάδου της οικοδομής, και παραπλήσιων δραστηριοτήτων, είδαν τα εισοδήματά τους να φουσκώνουν. Δεύτερον, η αύξηση των τιμών των ακινήτων έδωσαν μια αίσθηση πλούτου στους υπόλοιπους, με αποτέλεσμα να νιώθουν πιο «έτοιμοι» να δανειστούν από τις τράπεζες για καταναλωτικές αγορές (χρησιμοποιώντας τις αυξανόμενες αξίες των ακινήτων τους ως τραπεζικά εχέγγυα).

Όπως πάντα συμβαίνει με τις φούσκες, η μεγαλύτερη τιμωρία τους είναι η εγγύηση πως κάποια στιγμή θα σκάσουν. Όταν κατέστη φανερό ότι η Ευρωζώνη μπαίνει σε μια διαδικασία σειριακής καθίζησης αδύναμων κρατών και των τραπεζικών συστημάτων που βασίζονται πάνω τους (μια ακολουθία που ξεκίνησε από την Ελλάδα και έφτασε στην Κύπρο του Ατλαντικού – την Ιρλανδία), τα κεφάλαια που είχαν εισρρεύσει στην αγορά ακινήτων, μέσω των κυπριακών τραπεζών, εξαφανίστηκαν – εγκατέλειψαν το νησί. Που πήγαν; Ποια ήταν αυτά τα κεφάλαια; Σε ποιούς ανήκαν;

Στην περίπτωση της Ιρλανδίας, που είναι σχεδόν πανομοιότυπη με της Κύπρου (καθώς η ανάπτυξη βασίστηκε σε κεφάλαια που εισέρευσαν στην αγορά ακινήτων λόγω ευρώ και λόγω χαμηλού φορολογικού συντελεστή – 12,5% στην Ιρλανδία, 10% στην Κύπρο), τα κεφάλαια ήταν γερμανικά. Στην περίπτωση της Κύπρου;

Πριν απαντήσω στο ερώτημα, να σας θυμίσω ότι τον Οκτώβρη του 2010 επισκέφτηκε την Μεγαλόνησο ο Πρόεδρος της Ρωσίας Ντμίτρι Μεντβέντεφ. Το γραφείο τύπου του, πριν την επίσκεψή του, είχε σημειώσει (για να δικαιολογήσει το ταξίδι εκείνο) ότι η Κυπριακή Δημοκρατία ήταν μεγαλύτερος ξένος επενδυτής στην Ρωσία. Μεγαλύτερος ακόμα και από την Γερμανία, την Ολλανδία, το Λουξεμβούργο! Είναι δυνατόν; Κι όμως, ήταν. Πράγματι, στο πρώτο εξάμηνο του 2010, ένα τσουνάμι κεφαλαίων κατευθύνθηκε από την Κύπρο προς την Ρωσία. Βέβαια, επρόκειτο για χρήματα Ρώσων τα οποία είχαν καταθέσει προηγουμένως στην Κύπρο για δύο λόγους: επειδή προσπαθούσαν να «αποδράσουν» από την Ρωσία (και τα πλοκάμια του καθεστώτος Πούτιν) και επειδή ένιωθαν ασφάλεια να τοποθετούνται σε μια χώρα της Ευρωζώνης με χαλαρό όμως εποπτικό μηχανισμό όσον αφορά τις τράπεζες (και, συγκεκριμένα, το ξέπλυμα μαύρου χρήματος).

Εν συντομία, τα χρήματα των Ρώσων ολιγαρχών που είχαν βρει καταφύγιο στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα, με αποτέλεσμα την φούσκα στην αγορά ακινήτων του νησιού, μετανάστευσαν ξανά προς την Μητέρα Ρωσία όταν οι ολιγάρχες έχασαν την εμπιστοσύνη τους στην Ευρωζώνη. Δεδομένου ότι τα ποσά των Ρώσων ολιγαρχών, που βρίσκονταν στις τράπεζες της Κύπρου, ανέρχονταν στο 150% του ΑΕΠ της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν υπήρχε καμία περίπτωση να μην καταρρεύσει, αρχικά, το τραπεζικό σύστημα της Κύπρου και, σε δεύτερη φάση, το κυπριακό δημόσιο που κλήθηκε, θέλοντας και μη, να διασώσει τις άφρονες τράπεζες. Το γεγονός ότι οι ίδιες, ανόητες τράπεζες είχαν επενδύσει μαζικά σε ομόλογα του ελληνικού δημοσίου αλλά και (αυτό έχει σημασία) σε ομόλογα και μετοχές των ανόητων ελληνικών τραπεζών, απλά μεγέθυνε το πρόβλημα.

Σήμερα, εδώ που ήρθανε τα πράγματα, η Κυπριακή Κυβέρνηση αντιμετωπίζει το εξής αμείλικτο δίλημμα: Ο ένας δρόμος που μπορεί να ακολουθήσει είναι ο δρόμος του Μνημονίου α λα ελληνικά, ο οποίος διατηρεί στο ακέραιο την εξουσία των τραπεζιτών (που πέταξαν τις τράπεζές τους στα βράχια μέσα από ηλίθιες επενδυτικές επιλογές όσον αφορά τα Ρωσικά κεφάλαια και το ελληνικό, ιδιωτικό και δημόσιο, χρέος). Ο άλλος δρόμος είναι εκείνος της ρήξης με τις τράπεζες. Π.χ. την υποχρέωσή τους να διαγράψουν τα μη εξυπηρετούμενα χρέη, το κλείσιμο της μιας μεγάλης και αμαρτωλής τράπεζας (που μόνο κατ' όνομα είναι Κυπριακή), την εγγύηση ποσών από το Κυπριακό Κράτος των τραπεζικών λογαριασμών Κυπρίων και ευρωπαϊών πολιτών κάτω από ένα όριο, π.χ. 150 χιλιάδων ευρώ (μετά από δανειακή συμφωνία με την Ρωσία που θα περιλαμβάνει άνοιγμα των λογαριασμών των Ρώσων πολιτών, όπως π.χ. γίνεται πλέον στην Ελβετία μετά από αίτημα άλλων ευρωπαϊκών χωρών).

Πάτε στοίχημα ότι η Κυπριακή ηγεσία θα διαλέξει τον δρόμο του Μνημονίου, όσο και να αντιστέκεται ο κ. Χριστόφιας;